

1. Referentie

Referentie	Van Menxel, G., Geldof, D. & Andries, M. (1997). Het bestaansminimum: feiten, cijfers en ontwikkelingen. <i>Welzijnsgids-Welzijnszorg</i> , (25), 17-62.
Taal	Nederlands
ISBN	/
Publicatievorm	Tijdschriftartikel

2. Abstract

Het onderzoek handelt over het bestaansminimum, één vorm van financiële steun die verleend wordt door het OCMW. Er wordt nagegaan wat deze steun wettelijk inhoudt. Men gaat de evolutie van het aantal bestaansminimumtrekkers na, bekijkt het profiel van de doelgroepen en de ruimtelijke spreiding.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Werk, welzijn
Trefwoord(en)	Activerende welvaartstaat, bestaansminimum, bestaansminimumtrekkers, bijstand, integratiecontract voor minderjarigen, minimuminkomen, OCMW-werking, sociale zekerheid, werkloosheid

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	/
Onderzoeker(s)	Gerard Van Menxel, Dirk Geldof & Mark Andries Onderzoeksgroep 'Armoede, Sociale Uitsluiting en Minderheden' (CASUM) (Sinds Departement Sociologie UA Prinsstraat 13 2000 Antwerpen Tel: 03/ 220 49 59 Fax: 03/ 220 46 36 OASes@ua.ac.be http://www.ua.ac.be/main.asp?c=*OASES Centrum voor Sociaal Beleid Herman Deleeck Departement Sociologie UA Prinsstraat 13 2000 Antwerpen Tel: 03/ 220 43 36 Fax: 03/ 220 43 25 http://www.host.ua.ac.be/csb/

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	Is het een positief teken dat het laatste vangnet onder de sociale zekerheid (het bestaansminimum) goed functioneert? Of vormt dit veeleer een verontrustende indicator van toenemende armoede en sociale uitsluiting? Blijft het toenemende aantal bestaansminimumtrekkers verenigbaar met de (oorspronkelijke) doelstellingen van het stelsel, dat bijna 25 jaar geleden tot stand kwam? Vertoont het laatste vangnet onder de sociale zekerheid vandaag gaten onder de toenemende druk, en welke dan?
-----------------	--

	Bestaan er verwachtingen voor bijsturingen in de bijstand naar aanleiding van het debat over de activerende welvaartstaat?
Hypothesen	/

6. Methode

Onderzoeks-methode	Kwantitatief, ambtelijke statistieken en gegevens van het Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en Leefmilieu, dienst Bestaansminimum of het Staatsblad.
Onderzochte groep	Alle bestaansminimumtrekkers van België, zijnde 79.900 20 tot 65 jarigen of 1,3% van de bevolking Men deelt op naar gezinstype, leeftijd, geslacht, nationaliteit en spreiding.
Bereik	Nationaal (België)

7. Resultaten

Samenspel factoren	Een samenspel van factoren zorgt voor een stijging van het aantal steuntrekkers. Het gaat over de stijging van het aantal gezinsonthoudingen, de grote werkloosheid, verlaging van de meerderjarigheid, tekorten in en uitsluitingen van de werkloosheidsverzekering.
BM trekkers	Er zijn meer jongeren, mannen, alleenstaanden, niet-Belgen en Brusselaars onder de bestaansminimumtrekkers dan vroeger.
Doelstelling BM	De toename van het aantal bestaansminimumtrekkers en de groeiende gerichtheid op activering en integratie bieden niet alleen perspectieven op maatschappelijke integratie, maar kunnen ook een bedreiging vormen voor het onvoorwaardelijke karakter van het bestaansminimum. Er is een spanningsveld tussen de bijstand als garantieformule en de bijstand als middel tot herinschakeling.
Evolutie stijging aantal BM trekkers	Het meten van de evolutie van het aantal mensen dat een beroep doet op een uitkeringsstelsel geeft niet noodzakelijk een volledig betrouwbaar beeld van de evolutie van de behoefte. De ononderbroken stijging van het aantal steuntrekkers leidt tot 2 conclusies: Vooreerst wijst het op een maturiteit van het stelsel en op een goede werking van de OCMW's. Tezelfdertijd wijst dit op het bestaan van een aanzienlijke groep die in de hedendaagse risicomaatschappij naar de marge verdrongen worden. De opvang van deze groep door het bestaansminimum mag niet leiden tot een institutionalisering van hun uitsluiting.

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

/

9. Beleidsaanbevelingen

Ja

10. Samenvatting

Nog nooit in België deden zoveel mensen een beroep op de bijstand als in 1996. Het verlenen van financiële hulp is één van de taken die aan het OCMW werden toegewezen. Deze hulp kan vier vormen aannemen: het bestaansminimum, periodieke financiële steun, voorlopige tussenkomsten en materiële hulp. Het onderzoek handelt over de eerste vorm van financiële steunverlening: het bestaansminimum. Er wordt nagegaan wat deze steun wettelijk inhoudt; de evolutie van het aantal bestaansminimumtrekkers, het profiel van de doelgroepen en de ruimtelijke spreiding worden ook nagegaan.

Het bestaansminimum is enkel voor personen die over onvoldoende bestaansmiddelen beschikken, men moet Belg zijn, meerderjarig en in België wonen. De laatste jaren zien we echter een sterke stijging van het aantal bestaansminimumtrekkers. Hier zijn verschillende oorzaken voor. De stijging van het aantal echtscheidingen zorgt ervoor dat wanneer één van beide partners geen inkomen heeft of de leningslast te hoog is, er nieuwe armoede dreigt bij het uiteengaan van de partners. Tijdens de jaren '90 werd de economische conjunctuur gekenmerkt door een werkloosheid die steeg tot ongekende hoogten. Door het verlagen van de meerderjarigheid, kon een aanzienlijke groep eveneens beroep doen op het stelsel (men moet meerderjarig zijn). Ten slotte zijn er de tekorten in en uitsluitingen van de werkloosheidsverzekering (schorsingen).

Ook het profiel van de doelgroep verandert. Zo komen er steeds meer jongeren, mannen, alleenstaanden en niet-Belgen voor. Wanneer we de spreiding bekijken blijkt dat, in verhouding tot het aantal inwoners, Wallonië en Brussel meer dan dubbel zoveel bestaansminimumtrekkers als Vlaanderen telt.

Toch betekent dit niet concreet dat deze stijging ook een stijging van de armoede betekent. Het beleid speelt voldoende in op het probleem en zorgt voor goede voorzieningen.